

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بررسی دوران امام سجاد (علیه السلام) و اقدامات ایشان

تاریخ اهل بیت (علیهم السلام)

خانم زاکانی

مجتمع آموزشی و تربیتی فرهنگ ایران

❖ ارتد الناس بعد الحسين الا ثلاثة

❖ مردم بعد از حسین (ع) مرتد شدند، مگر ۳ نفر؛ و در روایتی هست ۵ نفر و در روایت دیگر، ۷ نفر.

❖ امام سجاد (ع): در مکه و مدینه ۲۰ نفر نیستند که ما را دوست داشته باشند.

❖ امام صادق (ع): مردم تدریجا ملحق شدند و زیاد شدند.

نقش امام سجاد (ع) در این میان چیست؟ امام چگونه عمل میکنند که خیلی از همین مردم، فوج فوج به عنوان شاگردان امام باقر و صادق (علیهما السلام) حاضر میشوند؟؟؟

علی بن الحسین مشهور به زین العابدین و سجاد

(تولد: ۳۴ ه.ق - شهادت: ۹۴ یا ۹۵)

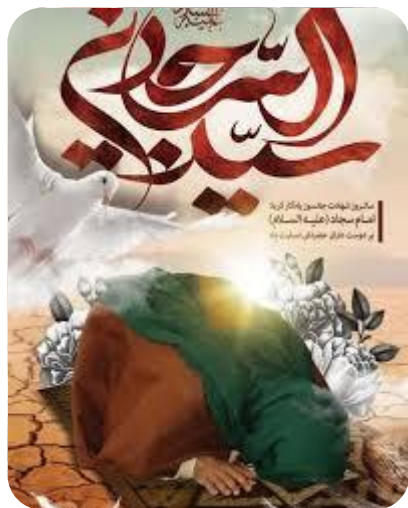

وضعیت زمانه

- ▶ تنزل جامعه از نظر سیاسی و دینی
- ▶ انحطاط فکری مردم
- ▶ تغییر و تحریف ارزش های دینی از سوی امویان
- ▶ تنزل جامعه تا حدی که مردم مدینه به عنوان برده یزید با وی بیعت کردند!
- ▶ دین و دینداری بازیچه دست حاکمان و فرماندهان نظامی (ابن زیاد، حجاج، عبدالملک بن مروان) حجاج، عبدالملک را برتر از رسول الله می دانست.
- ▶ گرفتن جزیه (نوعی مالیات برای اهل کتاب) از مسلمانان
- ▶ کشتن شیعیان با کوچکترین تهمت
- ▶ بزرگترین خواننده ها، نوازنده ها و عشرت طلبان از مکه یا مدینه هستند! (مهبط وحی، مرکز فساد و فحشا)
- ▶ احیای سنت های جاهلی

اقدامات اساسی امام سجاد (علیه السلام)

- ▶ امام در شرایط مختلف قرار گرفتند و واکنش های مختلف نشان دادند.
- ▶ هدف اصلی: ایجاد حکومت اسلامی (درامتداد هدف انسان ۲۵۰ ساله)
- ▶ ۳ کار اساسی امام سجاد (ع):
 - ▶ ۱- **احیا و تدوین تفکر اصیل اسلامی** (توحید، نبوت، مقام معنوی انسان، ارتباط با خدا و...) بر اساس ما أنزل الله پس از تحریف زیاد یا فراموشی / نقش صحیفه سجادیه
 - ▶ امام به محمدبن شهاب زهري: آیا آزادمردی نیست که این پس مانده دهان سگ را برای اهلش بگذارد؟
 - ▶ ۲- **اثبات حقانیت اهل بیت (علیهم السلام)**
 - ▶ ۳- **ایجاد تشکیلات منسجم**

امام سجاد برای آینده کار میکردند...

برخوردهای امام با امویان

در کل امام بهانه به دست آنها نمی داد ولی شاهد زفتارهای تند هم هستیم!

پس از واقعه کربلا در برخورد با ابن زیاد

- تو کیستی؟ علی بن الحسین؛ مگر علی بن الحسین را خدا در کربلا نکشت؟...

- آیا مرا به قتل تهدید میکنی؟ نمی دانی که کشته شدن عادت ماست و کرامت ما نیز در شهادت است؟

سخن گفتن با یزید

خطبه در مسجد شام (امام، خود و پدرشان را بعنوان فرزندان پیامبر (ص) معرفی کردند)

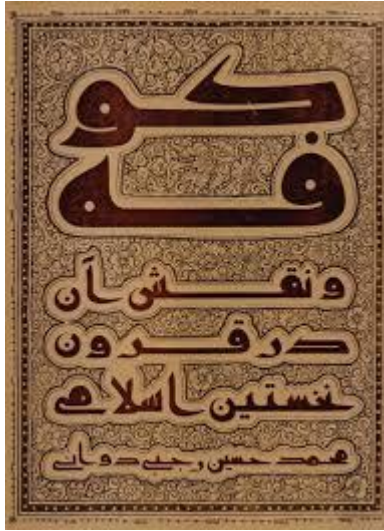
شخصیت امام سجاد (علیه السلام)

- ▶ به گواهی تاریخ، امام در بعد علمی و اخلاقی، برترین روزگار بود.
- ▶ جاحظ: درباره شخصیت علی بن الحسین، شیعی، معتزلی، خارجی، عامی و خاصی همه یکسان می اندیشند و هیچ یک در تقدم و برتری او تردیدی ندارند.
- ▶ عدم تحریک دیگران علیه خود، جذب افراد به خود
- ▶ مساله امامت محمد بن حنفیه: کیسانیه

امام سجاد (ع) و سیاست

دوران امامت ۳۴ ساله امام، یکی از سخت ترین دوران حیات شیعه

▶ تبدیل کوفه به محلی برای سرکوبی شیعیان (بعد از عاشورا)

▶ هدایت جریانات شیعی

▶ ۱- پرهیز از اقدامات سیاسی تند

▶ الف) حساسیت دستگاه اموی

▶ ب) نبودن نیرو

▶ ۲- جذب افراد به سمت مذهب اهل بیت (ع) (وقتی اصل مذهب تشیع در خطر بود).

نهضت ها و قیام های هم عصر

۱- قیام حره (سال ۶۳ در مدینه به رهبری عبدالله بن حنظله)

بازگشت سران مدینه از جمله عبدالله از شام، شورش علیه حکومت، چند روز جان و مال و ناموس مردم مدینه به سپاه شام حلال شد، در امان ماندن امام سجاد (ع) بخاطر عدم حضور در شورش

۲- قیام تواین (سال ۶۵ در کوفه به رهبری سلیمان بن سرد خزاعی)

نسنجیدن موقعیت، سپردن خود به دست حوادث، عدم همراهی بعضی شیعیان، کشته شدن به دست سپاه شام

۳- قیام مختار ثقفی (سال ۶۶ در کوفه به رهبری مختار)

مبهم بودن شخصیت مختار و ارتباطش با امام در تاریخ، انتقام از قاتلان واقعه کربلا، تشکیل حکومت شیعی، حضور موالیان، سرکوب به دست مصعب بن زبیر در سال ۶۷ ه.ق

نتیجه: رعب و وحشت، دستگاه حاکم قاطعانه در مقابل این قیامهای شیعی ایستاده است!

نقش علمی امام در شکل گیری تشیع

امام سجاد (ع): دوستاناران واقعی ما در مکه و مدینه به ۲۰ نفر نمی رسند!

کم بودن شیعیان در مکه و مدینه

تعداد بیشتر شیعیان در عراق

مخالفت با انحرافات موجود (گفتن حی علی خیر العمل در اذان)

ما اولاد فاطمه، بر این امر اتفاق نظر داریم.

تحریک شیعیان و یاران برای علم آموزی

مخالفت با افراطی های شیعه (غالیان)

- ▶ مبالغه، اغراق و داشتن عقاید افراطی درباره ائمه (ع)
- ▶ امام به شدت با غلات مبارزه کرد.

بخاطر دشمنی با امویان و حب اهل بیت (ع): ایجاد عقاید اغراق آمیز

امام سجاد (ع): ما را در حدی که اسلام گفته دوست بدارید و ما را بیشتر از آنچه هستیم بالا نبرید.

غالیان و شیوه‌ها که بر خورد
امامان معصومین با ایشان

تربیت موالی برای آینده تشیع

موالی / بردگان و کنیزکان غیرعرب (اعم از ایرانی، رومی، مصری و سودانی)

از زمان عمر، در معرض شدیدترین فشارهای اجتماعی و جزو محروم ترین طبقات اجتماعی

امام در حالی که به آنها نیازی نداشت، آنها را میخریدند و آزادشان میکردند.

یک سال دوره اقامت کنیزان در خانه امام

هیچ برده ای را بیش از یک سال نگه نمی داشت و حتی بعد از آزادی، اموالی در اختیار آنها میگذاشت.

آشنایی نزدیک کنیزان با شخصیت علمی و اخلاقی امام، کاشت بذر محبت اهل بیت (ع) در قلوبشان و انتشار اسلام به مناطق مختلف جهان اسلام به وسیله این مبلغان

نمونه:

► یکی از موالی امام سجاد (ع) فردی به نام حمادبن مهران بود که در منابع از او بعنوان «مولى على بن الحسين» یاد کرده اند؛ ارتباط وی با امام، سبب تشیع وی شد و حتی بعدها از نوادگان او، از شیعیان برجسته و مولفان و محدثان بنام شیعه شدند. این افراد از بنیان تشیع در اهواز و قم به شمار می آیند.

► ابوحمزه ثمالی که به گفته امام صادق (یا امام رضا) سلمان زمان خودش و به گفته امام رضا، لقمان زمانش بود، از یاران تربیت شده امام سجاد (ع) است.

گسترش فرهنگ مکتوب شیعه

❖ **صحیفه سجادیه:** از میراث ارزشمند شیعه و داشتن جایگاه بلند در تبیین مفاهیم دینی در کنار قرآن، احادیث نبوی، نهج البلاغه و احادیث اهل بیت (ع)

۲ کاربرد مهم دعا برای تقویت بنیان های دینی جامعه

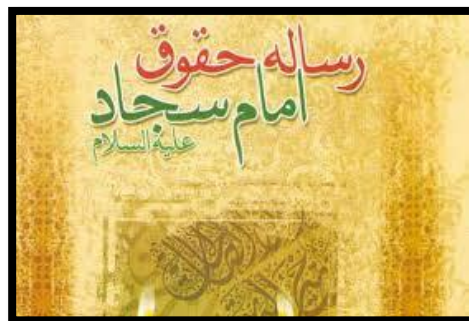
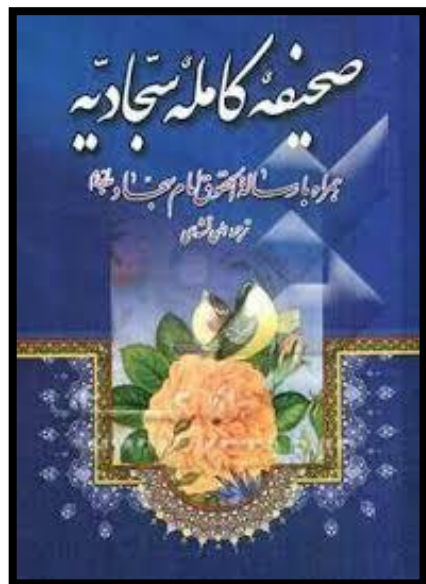
۱- وسیله ای برای ارتباط با خدا

۲- آشنا کردن مردم با اندیشه های توحیدی و ناب اسلامی در زمینه های مختلف دین شناسی و مباحث کلامی

پی بردن به اهمیت استفاده از دعا در شرایط آن زمان!

۲ مفهوم کلیدی صحیفه: توحید و ولایت

ولایت مساوی با امامت / امام باید حاکم جامعه باشد.

❖ **رساله حقوق**

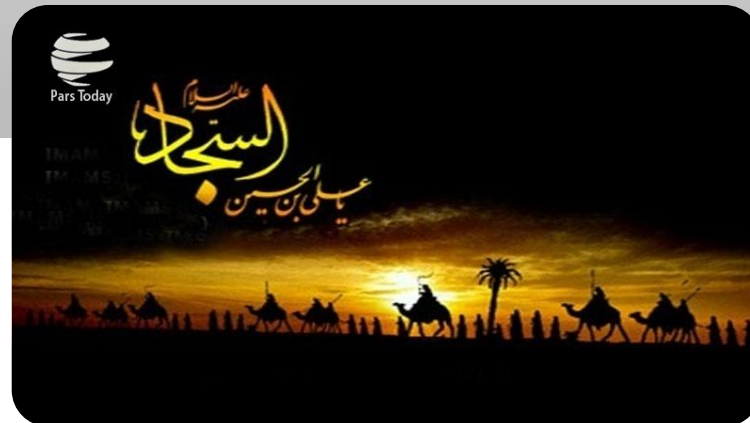
زنده نگه داشتن یاد عاشورا

امام با گریه کردن بر مصیبت عاشورا آن واقعه را احیا میکرد.

وی فرمود: حضرت یعقوب (ع) بخاطر از دست دادن یک عزیز چشمانش سفید شد ولی من ۱۳ تن از خویشانم را در پیش چشمانم کشته دیدم.

گفته اند هرگاه غذایی جلوی آن حضرت گذاشته می شد، ایشان گریه میکرد و میفرمود: من هرگاه قتلگاه بنی فاطمه را به خاطر می آورم، نمی توانم جلوی گریه خود را بگیرم.

گریه امام خود به خود موجب میگردید که مردم نسبت به واقعه عاشورا هوشیار گردند. امام به کرات، وقایع کربلا را نقل میکردند.

برخی از ویژگی ها و سجایای اخلاقی امام سجاد (ع)

❖ لقب زین العابدین و سجاد

❖ تغییر رنگ صورت موقع وضو / آیا میدانید که در برابر چه کسی میخوامم بایستم؟

❖ حفظ تمرکز موقع عبادت و نماز

❖ در دادن صدقه و رسیدگی به محرومان زیانزد بود؛ امام ۲ بار اموال خویش را در راه خدا تقسیم کرد.

❖ سیاهی پشت کمر بخاطر حمل شبانه کیسه های آرد برای فقرا

❖ در گذرگاه، هیچ گاه نمی گفتند راه راه!

❖ روش تربیت دینی برای کودکان

❖ ازدواج با زنی از رتبه اجتماعی پایین (آیا نمی دانی که اسلام آمده تا پایین را بالا ببرد و ناقص را کامل کند؟
ما مسلمان پست نداریم! پستی از دوره جاهلیت است...

❖ علاقه مردم به ایشان؛ عدم خروج قاریان و مردم قبل امام

- ▶ علیرغم همه محافظه کاری های امام، دستگاه خلافت به حضرت بدبین بود.
- ▶ لااقل یکبار حضرت را با غل و زنجیر به شام برده اند...
- ▶ شکنجه شیعیان...
- ▶ در سال ۹۵ ه.ق در دوره ولیدبن عبدالملک مسموم شدند و به شهادت رسیدند.

کلیدواژه های دوران امام سجاد (علیه السلام)

- ❖ ارتداد مردم بعد از امام حسین (ع) به جز ۳ نفر - ۲۰ نفر
- ❖ اهل بیت را دوست نداشتن!
- ❖ ۳۴ سال امامت (ازسخت ترین ادوار تاریخ شیعه)
- ❖ تنزل جامعه و انحطاط فکری مردم
- ❖ تحریف دین و احادیث جعلی
- ❖ سرکوب شیعیان خصوصا در مراکز تشیع (عراق - کوفه)
- ❖ بازگشت به سنت های جاهلی
- ❖ فساد و فحشا در مدینه و مکه
- ❖ هدف اصلی امام: ایجاد حکومت اسلامی
- ❖ ۳ کار اساسی امام
- ❖ ۱- تدوین تفکر اصیل اسلامی
- ❖ ۲- اثبات حقانیت اهل بیت (علیهم السلام)
- ❖ ۳- ایجاد تشکیلات منسجم
- ❖ برخورد امام با علمای درباری
- ❖ عدم تحریک دیگران، جذب حداکثری به دین
- ❖ تقیه برای حفظ اساس اسلام
- ❖ ۱- قیام حره (مدینه)
- ❖ ۲- قیام توأیین (کوفه)
- ❖ ۳- قیام مختار (کوفه - موالی / ایرانیان)
- ❖ مخالفت امام با غالیان
- ❖ خرید بردگان و تربیت موالی برای آینده تشیع
- ❖ صحیفه سجادیه - رساله حقوق
- ❖ زنده نگه داشتن یاد عاشورا
- ❖ برترین روزگار از نظر علمی و اخلاقی
- ❖ ولید بن عبدالملک. مسمومیت امام
- ❖ کار برای آینده و افزایش شیعیان